

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:18.07.2022 ✓Accepted/Kabul:10.09.2022

DOI:10.30794/pausbed.1145118

Research Article/Araştırma Makalesi

Köroğlu, A., Asmadili, V. U. ve Birkon, İ. (2022). "Termal Turizm Amaçlı Seyahat Eden Turistlerin Sürdürülebilir Turizm Algıları ve Gönüllü Sade Yaşam Tarzları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Pamukkale Örneği", *Pamukkale Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2022 Sayı 53: Özel sayı 2, Denizli, ss. 0313-0325.

TERMAL TURİZM AMAÇLI SEYAHAT EDEN TURİSTLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ALGILARI VE GÖNÜLLÜ SADE YAŞAM TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ: PAMUKKALE ÖRNEĞİ*

Ahmet KÖROĞLU**, Veli Ulaş ASMADİLİ***, İpek BİRKON****

Öz

Sürdürülebilir bir turizmden bahsetmek ancak çevrenin korunmasıyla mümkün olacağından, sürdürülebilirlik ve çevre kavramları turizm açısından önemli mefhumların başında gelmektedir. Çevresel anlamda sürdürülebilirlik yalnızca bireysel anlamda bilinçlenmek ve gereksiz tüketim alışkanlıklarını terk ederek doğanın korunmasına uygun yaşamak ile gerçekleştirilebilir. Bu nedenle çalışmada, termal turizm amacıyla seyahat eden yerli turistlerin gönüllü sade yaşam tarzları ile sürdürülebilir turizm algılarını belirlemek ve aralarındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Araştırma amacına uygun olarak veriler 2022 yılında Şubat ayında Pamukkale'yi ziyaret edip termal otellerde konaklayan kişilerden kolayda örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Toplamda 296 anket formu üzerinden frekans analizleri, güvenilirlik analizleri, bağımsız grup t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve korelasyon analizleri uygulanmıştır. Araştırmada bireylerin medeni durumları, yaşları, eğitim durumları, icra ettikleri meslekleri ve sahip oldukları gelir, destinasyonu ziyaret sayıları gibi faktörlerin bireylerin sürdürülebilir turizm algıları ve gönüllü sade yaşam tarzları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bireylerin gönüllü sade yaşam tarzı tercihleri ile sürdürülebilir turizm algıları arasında olumlu bir ilişki olduğu ve söz konusu ilişkinin ekonomik ve çevresel faktörlerden etkilendiği sonucuna da ulaşılmıştır. Bu bağlamda politika yapıcılar ve işletme sahipleri başta olmak üzere tüm turizm paydaşlarına sürdürülebilir turizmin ve gönüllü sade yaşam tarzının önemi anlatan birtakım eğitimlerin verilmesi, proje ve teşvik programlarının uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Turizm, Sürdürülebilir turizm, Gönüllü sade yaşam, Pamukkale.*

DETERMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SUSTAINABLE TOURISM PERCEPTIONS AND VOLUNTARY SIMPLE LIFESTYLE OF TOURISTS TRAVELING FOR THE PURPOSE OF THERMAL: THE CASE OF PAMUKKALE

Abstract

Since it is only possible to talk about a sustainable tourism with the protection of the environment, the concepts of sustainability and environment are among the important concepts in terms of tourism. Environmental sustainability can only be achieved by raising individual awareness and living in accordance with the protection of nature by abandoning unnecessary consumption habits. Therefore, in this study, it is aimed to determine the voluntary simple lifestyles of domestic tourists traveling for thermal tourism and sustainable tourism perceptions and to examine the relationship between them. In accordance with the purpose of the research, data were collected from people who visited Pamukkale in February in 2022 and stayed in

*Bu araştırma, 20-21 Mayıs 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilen Sürdürülebilir Termal Turizm Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve kongre bildiri özet kitabında basılmış bildirinin genişletilmiş halidir.

**Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü, BALIKESİR.

e-posta: akoroglu@balikesir.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0002-6694-4667>)

***Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sosyal Bilimler MYO, Seyahat ve Eğlence Hizmetleri Bölümü, DENİZLİ.

e-posta: ulasasmadili@pau.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0001-5698-1862>)

****Öğr. Gör., Nişantaşı Üniversitesi, Nişantaşı MYO, Turist Rehberliği Bölümü, İSTANBUL.

e-posta:ipek.birkon@nisantasi.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0001-8000-3399>)

thermal hotels by using convenience-sampling method. Frequency analysis, reliability analysis, independent group t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and correlation analysis were applied on 296 questionnaires in total. The research has concluded that factors such as individuals' marital status, age, educational status, occupation and income, number of visits to the destination are effective on individuals' sustainable tourism perceptions and voluntary simple lifestyles. In addition, it has been concluded that there is a positive relationship between individuals' voluntary simple lifestyle preferences and sustainable tourism perceptions, and that this relationship is affected by economic and environmental factors. In this context, it is recommended to implement a number of projects and incentive programs explaining the importance of sustainable tourism and voluntary simple lifestyle to all tourism stakeholders, especially policy makers and business owners.

Key Words: *Tourism, Sustainable tourism, Voluntary simple lifestyle, Pamukkale.*

1. GİRİŞ

Sürdürülebilir bir kalkınma biçimi çağrısı, dünya çapında toplumların örgütlenme biçiminin sürdürülemez olmasının, dünyanın doğal sınırlarını dikkate almadığının ve hem şimdi hem de gelecekte insanlar için refah yaratamayacağı gözlemine dayanmaktadır. Doğal çevrenin sınırlarının olduğu ve bu sınırların aşılması durumunda toplumsal çöküşün izlenebileceği bilinci, sürdürülebilirliğe yönelik ilk hareketlerden biri olmuştur Doğanın sahip olduğu bu sınırlar turizmi de doğrudan etkilemektedir. Turizm, sürdürülebilirliğin hem sosyo-ekonomik hem de çevresel boyutunu doğrudan etkilediği ve bundan etkilendiği için, sürdürülebilirlik açısından ilginç bir zorluk teşkil etmektedir (Postma, Cavagnaro ve Spruyt, 2017). Sürdürülebilir turizm kavramının temelde bazı yanlış yönlendirmelere sebep olabileceği söylenmektedir. Bu yanlışlığın sebebi sürdürülebilir turizmin, turistlerin vicdanını rahatlatmak adına daha fazla harcama yapmasından geçeceğine dair inançtır (Bramwell ve Lane, 1993). Daha fazla pazarla turizm hacmini artırarak sürekli düşüncesiz bir tüketim döngüsünün içinde bulunmanın turizmde olumsuz sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir. Turizmi daha sürdürülebilir hale getirmeye yönelik çabaların, sağlam araştırma ve bilinçli tartışmaların sonucunda geliştirilen planlamalardan geçtiği ve bu şekilde sorunlardan ziyade fayda üretme olasılığının çok daha yüksek olduğu ifade edilebilir (Sevinç ve Duran, 2018).

Turizmin biçimi veya konumu ne olursa olsun, çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel olarak sürdürülebilir olması için planlanması, geliştirilmesi ve uygulanması gerektiği genel olarak kabul edilse de sürdürülebilir turizm gelişimi farklı yerlerdeki farklı insanlar için farklı şeyler ifade edebilmektedir. Bir bölgeyi ziyaret eden turistlerin sürdürülebilirlik algıları oradaki yerel halktan farklı olabilir (Deng ve Bender, 2007). İnsanlar sürdürülebilirlik kavramını ekolojik boyutuyla ilişkilendirme eğiliminde olsalar da ekonomik başarıya genellikle çevresel ve sosyokültürel sürdürülebilirlikten daha fazla değer verilir (Tosun, 2002) Ancak turizm gelişiminin çevresel sonuçlarıyla ilgilenen çevresel çıkar grupları için bunun tersi geçerli olabilir. Çevre algılarına odaklanan araştırmalar, turistlerin genel olarak sınırlı aşınma ve yıpranma etkileri algısına sahip olduklarını ancak çöp, insan atıkları ve vandalizm gibi kaynaklanan doğrudan etkilere karşı daha duyarlı olduklarını göstermiştir. (Hillery, Nancarrow, Griffin ve Symeet, 2001).

Çevre sorunları her yıl giderek daha ciddi hale gelmiş ve doğal kaynakların tükenmesi her zamankinden daha büyük bir endişe konusu olmaya başlamıştır. Bu durum, insanın doyumsuz rahat bir yaşam arzusundan ve dolayısıyla aşırı tüketimden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle gönüllü olarak sade bir yaşam, rahat bir insan yaşamı ve hatta gelecekte insanın hayatta kalması için gerekli olmaktadır (Iwata, 2006). Fazla tüketimin azaltılması, düşük tüketimli gönüllü sade yaşam tarzı temelde toplulukçu veya insani faydalar yaratma potansiyeline sahiptir. Gönüllü sade yaşam tarzı ile daha fazla ihtiyacı olan başkalarına daha fazla kaynak bırakabilmek mümkün olmaktadır. Hatta, materyalist olmayan anlam ve tatmin biçimlerine odaklanan gönüllü sade yaşam tarzının, bugün materyalist kültürlerde birçok insanı huzursuz eden ruhsal rahatsızlığa bir tür panzehir sağlayabileceği öne sürülmüştür (Alexander, 2012). Ayrıca bireyler gönüllü sadelik yoluyla tüketim seviyeleri daha sürdürülebilir bir düzeye indirip azaltabilirler ve tercihlerini daha etik alternatifler üzerinde yoğunlaştırabilme olanağına sahiptirler (Shaw ve Newholm, 2002).

Sürdürülebilirliğin bireysel anlamda bilinçlenmeyle ve gereksiz tüketimlerden kaçınarak doğa ile uyumlu biçimde hayat sürerek var olabileceği ifade edilebilir. Bu araştırmada, turizmin sürdürülebilirliği açısından önem taşıyan alternatif turizm türlerinden, termal turizm amacıyla seyahat eden yerli turistlerin Pamukkale'ye yönelik sürdürülebilir turizm algıları ile gönüllü sade yaşam tarzları arasındaki ilişkiye odaklanmak amaçlanmıştır.

2. LİTERATÜR (KAVRAMSAL / KURAMSAL ÇERÇEVE)

2.1. Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilirlik kavramının kökenleri, 1970’lerde öne çıkan çevrecilikte yatmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın açık fikri ilk olarak Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakların Korunması Birliği (IUCN, 1980) tarafından Dünya Koruma Stratejisinde vurgulanmıştır. 1987 yılında Brundtland Komisyonu Raporu, sürdürülebilir kalkınmayı “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” olarak tanımlamıştır (WCED, 1987: 43). Sürdürülebilir kalkınmanın temel fikirleri ve ilkeleri turizme uygulanmıştır, ancak kavramsal anlaşmazlıklar ve her iki kavramın çok boyutluluğu sonucunda birçok yorumcu sürdürülebilir turizmin kesin tanımlarının mevcut olmadığını ifade etmiştir (Sharpley 2000). Dünya Turizm Örgütü’nün (UNWTO, 2021) tercih ettiği sürdürülebilir kalkınma tanımı, “Mevcut ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini tam olarak dikkate alan, ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılayan turizm” şeklindedir. Sürdürülebilir turizmin; kültürel bütünlüğü, ekolojik süreçleri, biyolojik çeşitliliği ve yaşam destek sistemlerini koruyarak, tüm kaynakların sosyal, ekonomik ve estetik ihtiyaçların karşılanabileceği şekilde yönetilmesine öncülük etmesi öngörülmektedir (Liu, 2003).

Butler’a (1993) göre sürdürülebilir turizm, bir bölgede canlılığını süresiz olarak sürdüren turizm türüdür. Bramwell ve Lane (1993), sürdürülebilir turizmi “turizm endüstrisi, ziyaretçiler, çevre ve tatilcilere ev sahipliği yapan topluluklar arasındaki karmaşık etkileşimlerin yarattığı gerilimleri ve sürtüşmeleri azaltmaya yönelik olumlu bir yaklaşım” olarak tanımlamıştır. Hunter (1995) sürdürülebilir turizmin öncelikle küresel bir olgu olarak turizm ile küresel bir görev olarak sürdürülebilir kalkınma arasındaki kesişme noktasında geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ona göre, tanımlanmış destinasyon alanlarının sürdürülebilir turizm için politika ve önlemleri nasıl uygulamaya çalıştığına odaklanmak, her alanın diğer coğrafi alanlarla olan bağlantılarını görmezden gelme tehlikesini ima etmektedir (Hoyer, 2000). Sonuç olarak, kavram bazen kesin bir tanımdan ziyade bir bakış açısı olarak anlaşılmış (Clarke 1997) ve geniş olarak “ekonomik açıdan sürdürülebilir ancak geleceğin üzerinde bulunduğu kaynakları yok etmeyen turizm” olarak tanımlanmıştır (Saarinen, 2006).

Sürdürülebilir turizm gelişiminin kilit yönleri: turizm destinasyonlarında istihdam fırsatları dahil olmak üzere yeni işyerlerinin yaratılması, doğal çevrenin korunması, iklim değişikliğinin azaltılması, kirlilik ve atıkların azaltılması, yeşil ve sürdürülebilir tüketim uygulamalarının teşvik edilmesi şeklinde tanımlanabilir. Bu etkiler, yerleşik istihdam ve işsizlik, psikolojik iklim, turistik destinasyonlarda sosyal hizmetin mevcudiyeti gibi diğer sosyal faktörler aracılığıyla kendini gösterir (UNEP, 2004; UNWTO,2017). Halihazırda turizm sektöründe, atıkları ayırmak, doğal kaynakları korumak ve etik turizmin diğer konularını sağlamak için sürdürülebilir turizmi sağlamak özellikle önemlidir (Streimikiene vd., 2020).

Literatür incelendiğinde, son yıllarda sürdürülebilir turizme yerel halk açısından bakıldığı sıklıkla görülmektedir. Gündüz (2017), Antalya-Belek’teki yerel halkın golf turizmi sürdürülebilirliğine bakışlarını; Çoğalmış (2019), Rize halkının sürdürülebilir turizm algılarını; Karahan (2019), Giresun’daki yerel halkın gastronomi turizmine yönelik sürdürülebilirlik algılarını; Sert (2019), Ankara-Beyazırma’nda ikamet eden yerel halkın; Sarıahmetoğlu ve Vatansever Toylan (2020) ise Rize-Ayder bölgesinde yaşayanların sürdürülebilir turizm algılarını araştırmıştır. Bunların yanında turistlerin sürdürülebilir turizm algılarına yönelik çalışmalar da azımsanamayacak derecededir. Akbaş (2020), çalışmasında sürdürülebilir turizmin önemini ifade etmek amacıyla hem Didim yerel halkına hem de Didim’e gelen turistlere yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Can Akgül (2014), Balıkesir-Gönen’de termal otellerde konaklayan turistlerin; Deng ve Bender (2007), Batı Virginia’yı ziyaret edenlerin; Doğan ve Yağmur (2017), Antalya-Kemer bölgesine gelen yabancı ziyaretçilerin; Bektaş (2021), Ankara-Kale bölgesine gelen turistlerin; Ön Esen, Yüksel ve Kılıç (2020), Datça Badem Çiçeği Festivali’ne katılanların sürdürülebilir turizm algılarına yönelik araştırmalar yapmışlardır. Bu araştırmada ise Pamukkale’yi termal turizm faaliyetlerine katılmak amacıyla ziyaret eden yerli turistlerin, sürdürülebilir turizm algıları ve gönüllü sade yaşam tarzları arasındaki ilişki incelenmektedir.

2.2. Gönüllü Sade Yaşam Tarzı

Gönüllü olarak sade bir yaşam tarzı fikrinin tüketiciler için yeni bir kavram olamaması sanayi öncesi toplumların çoğunluğunun çok sade bir şekilde hayatlarını sürdürmelerinden anlaşılmaktadır. Ancak bu, belirli

İ. Birkon

bir kişinin temel olarak zayıf ekonomik ve sosyal durumundan, bazen de dini inançlarından kaynaklanan, istem dışı sadelikti (Burgiel, Sowa ve Zralek, 2015: 21). Sosyal filozof R. Gregg, 1936'da modern üretim ve ticaretin, sade yaşamın değerinin net bir şekilde anlaşılmasına ya da uygulanmasına ortam sağlamayan bir zihinsel iklim yarattığını ifade ederek "gönüllü sadelik" adını tanıtmış ve sade yaşam kavramının dini ve manevi temellerini vurgulayarak, bireylerin tüketimlerini kontrol ederek üretim güçleri üzerinde kontrol sağlayabileceğini ifade etmiştir (Zavestoski, 2002). Bu konuya yönelik bir sonraki ilgi artışı, artan aşırı tüketim sorununa acil bir çare bulunması gerektiğine dair inançla birlikte 70'lerde ortaya çıkmıştır. Eş zamanlı olarak sade yaşamın ekolojik ve sosyal boyutu, 60'lar ve 70'lerin karşı kültürünün temellerinden biri haline gelmiştir. Bu alandaki akademik araştırmalar da bu dönemde yoğunlaşmıştır. D. Elgin ve A. Mitchell, herhangi bir nedenle daha azıyla yaşamayı seçen ve "gönüllü sadeleştiriciler" olarak etiketledikleri belirli bir tüketici segmentini tanımlayan ilk kişiler olarak karşımıza çıkmaktadırlar (Craig-Lees & Hill, 2002). Elgin ve Mitchell (1997), gönüllü sadeliğin özünün, görünüşte basit ve manen zengin bir şekilde yaşamak olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu yaşam tarzı tutumlu tüketimi, güçlü bir ekolojik aciliyet duygusunu ve kişisel gelişime yönelik baskın bir ilgiyi benimsemektedir.

İnsan davranışının karmaşık olması ve yaşam tarzlarının öznelliği sebebiyle, gönüllü sadelik kavramı için geniş çapta kabul görmüş bir tanım önermek mümkün değildir (Cengiz ve Torlak, 2018). Etzioni (1998) için gönüllü sadelik; kişinin kaynaklarını, özellikle para ve zamanı serbest bırakmak için maddi tüketimini sınırlamayı seçmesi, yaşamın maddi olmayan yönleri aracılığıyla tatmin araması anlamına gelmektedir. Iyer ve Mancy'e (2009) göre gönüllü sadelik, aşırı tüketimin karşısında durmaya yönelik bir tutumu içermektedir. Bazı araştırmalar, sade bir yaşam tarzının benimsenmesinin "gönüllü" doğası, seçme özgürlüğü olmayan, zorunlu yoksulluk içinde yaşayan veya herhangi bir kurum veya hükümet tarafından bu tür davranışları benimsemeye zorlananların uygulamalarını kapsamadığı görüşünderken (Boujbel ve D'astous, 2012); bazı araştırmalar, gönüllü sade yaşam tarzının varlıklı insanlara özel olmadığını, bu yaşam tarzının temel ihtiyaçları daha az tatmin edilenler tarafından da seçilebileceğini savunmaktadır (Huneke, 2005). Gönüllü sadeliği seçen bireyler aynı zamanda günlük yaşamları üzerinde kendi kontrollerini en üst seviyeye çıkarmaya ve kurumlara bağımlılığı en aza indirmeye çalışmaktadırlar (Leonard-Barton, 1981).

Araştırmacılar gönüllü sade yaşam tarzını farklı şekillerde kategorize etmişlerdir. Shama ve Wisenblit (1984), gönüllü sade yaşam tarzını "düşük tüketim, ekolojik sorumluluk ve kendi kendine yeterli bir yaşam tarzı" olarak tanımlamaktadır. Gönüllü sadelik değerlerinin; (1) maddi sadelik, (2) insan ölçeği "küçük güzeldir", (3) kendi kaderini tayin etme, (4) ekolojik sorumluluk ve (5) kişisel gelişim olmak üzere 5 boyutunu önermektedirler. Iwata (2006) ise gönüllü sade yaşam tarzının; alışverişte temkinli tutumlar, kendi kendine yeterliliği kabul etme ve gönüllü olarak sade bir yaşam arzusu olmak üzere üç alt boyutta incelenebileceğini öne sürmüştür. Etzioni (1998), "vites küçültme"den "güçlü sadeleştirme" ve "sade yaşam hareketi"ne kadar güç derecesi arasında değişen gönüllü sadeliğim üç varyasyonu arasında ayırım yapmaktadır. Shaw ve Newholm (2002), gönüllü sade yaşamı benimseyenlerin çoğunlukla etik kaygılara yanıt veren davranışlarını belirtmek için "etik sadeleştiriciler" terimini kullanmaktadır. McDonald ve diğerleri (2006), geniş bir tüketici segmenti olan "yeni başlayan gönüllü sadeleştiriciler"e daha fazla dikkat gösterilmesi gerektiğini önermektedir. Bu tür tüketiciler, gönüllü olmayan sadeleştiricilerin başında yer almakta ve yazarlara göre bu grup, daha yeşil tüketim tarzlarını benimseme ve benimsememe süreçlerini anlamamıza yardımcı olabilmektedir. Bu çeşitli tanımlar, gönüllü sade yaşam tarzının içinde benimsenen çeşitliliği yansıtmaktadır.

Gönüllü sadelik, yaşam kalitesinin artmasını desteklemektedir. İnsanların daha basit yaşamları seçmelerinin pek çok nedeni vardır. Bazı insanlar hayatlarının dengesinin bozulduğunu ve arkadaşlarıyla, doğayla ve hatta aileleriyle anlamlı bir şekilde bağlantı kuramayacak kadar meşgul olduklarını hissederler. Bazı insanlar ise toprak, hava ve su ile daha uyumlu bir ilişki ararlar. Farklı nedenlerle, tüketimci yaşam tarzlarının sunduklarının çok ötesinde tatminlerle dolu bir yaşam biçimi geliştirilebilir. Sadelik, sınırlayıcı bir yaşam tarzını değil, dünyanın ve gelecek nesillerin refahına katkıda bulunan özgürleştirici bir yaşam biçimini tanımlamaktadır (Elgin, 2013).

Gönüllü sade yaşam tarzının ilgili literatürde; yaşam doyumu (Boujbel ve D'astous, 2012), tüketicilerin değer yapıları, tüketim değeri (Özgül, 2010; Aydın ve Kazancoğlu, 2017), yeşil tüketim (Pir, 2019), hedonik tüketim (Türkmen ve Erten, 2020), boş zaman memnuniyeti, deneyimsel tüketim (Matte vd., 2021) gibi değişkenlerle incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Bunların yanında gönüllü sadelik ile sürdürülebilir tüketim çalışmaları

birlikte ele alınmıştır (Alexander, 2012; Ergen, 2014). Burgiel vd. (2015) çalışmasında, gönüllü sadeliğin aşırı tüketimin karşısında sürdürülebilir bir alternatif oluşturduğunu vurgulamaktadır. Turizm ile gönüllü sade yaşam ilişkisine bakıldığında Çağay (2019) çalışmasında yavaş şehir Seferihisar'ın yavaşlık düzeyinin, turistlerin gönüllü sade yaşam tarzları ve çevre duyarlılıkları ile olumlu yönde bir ilişki sergilediğini ortaya koymuştur. Hall (2011) ise çalışmasında turizm faaliyetlerine katılırken gerçekleştirilen fazla tüketimin zararları üzerinde durarak buna karşı önlemler alınması gerektiğini ifade etmektedir. Literatürde turistlerin gönüllü sade yaşam tarzlarının, sürdürülebilir turizm algıları ile ilişkisini incelediği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, termal turizm amacıyla seyahat eden yerli turistlerin gönüllü sade yaşam tarzları ile sürdürülebilir turizm algılarını belirlemek ve aralarındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Etik kurul onayı, Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu'ndan alınmıştır (17.03.2022/02). Araştırmanın evreni, 2022 yılında Şubat ayında Pamukkale'yi ziyaret edip termal otellerde konaklayan 8865 kişiden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında uygun zaman ve maliyet oluşturacağı sebebiyle kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Anketi yanıtlamaya gönüllü olan, 2022 yılı Şubat ayında Pamukkale'yi ziyaret eden ve termal otel işletmelerinde konaklayan 298 kişiyle araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılan incelemeler sonucu anketlerden iki tanesinin eksik veri içermesi nedeniyle analizlere dahil edilmemiş ve 296 anket formu ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda nicel veri toplama yöntemlerinden anket tekniği uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerine ait bilgilerin elde edilebileceği 7 adet soru yer almaktadır. İkinci bölümde Deng ve Bender'in (2007) çalışmalarında kullandıkları, ziyaretçilerin sürdürülebilirlik algılarına yönelik geliştirilen ölçeğe yer verilmiştir. Bu ölçek 20 ifade ve 3 boyuttan oluşmaktadır. Söz konusu boyutlar çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel olarak sıralanmaktadır. Üçüncü bölümde ise Iwata'nın (2006) çalışmasında kullandığı "Gönüllü Sade Yaşam Tarzı Ölçeği" kullanılmıştır. Gönüllü Sade Yaşam Tarzı Ölçeği 22 ifade ve 3 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin söz konusu boyutları "alışverişte temkinli tutumlar", "kendi kendine yeterliliği kabul etme" ve "gönüllü olarak sade bir yaşam arzusu" olarak ifade edilmektedir. Çalışmada kullanılan her iki ölçek de beşli likert tipindedir (1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum).

Araştırmaya gönüllü olarak katılan turistlerden elde edilen verilerin analizi istatistik programı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik soruların yanıtlarını belirlemek amacıyla frekans analizi yapılmıştır. Ölçeklerin güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiş, bağımsız grup t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Turistlerin sürdürülebilir turizm algıları ile gönüllü sade yaşam tarzları arasındaki ilişkiyi tespit etmek adına korelasyon analizi uygulanmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmada öncelikli olarak katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin uygulanan frekans analizi Tablo 1'de yer almaktadır. Bunun sonucunda katılımcıların %49,7'si kadın, %50,3'ü erkektir. Katılımcıların %11,1'i 18-25 yaş aralığında, %27,4'ü 26-35 yaş aralığında, %29,4'ü 36-45 yaş aralığında, %20,9'u 46-55 yaş aralığında ve %11,2'si 56 ve üzeri yaş aralığındadır. Evli katılımcılar %56,8 düzeyinde iken bekar katılımcılar %43,2 düzeyindedir. Katılımcıların %35,5'i lise mezunu, %30,4'ü önlisans mezunudur. Katılımcıların %18,6'sı özel sektör çalışanı, %17,6'sı esnaf, %16,6'sı serbest meslek sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %32,8'inin aylık geliri 6001 Türk Lirası ve üzeri, %26'sının 4501-6000 Türk Lirası %15,2'sinin 1603 Türk Lirası ve altı olduğu görülmektedir. Katılımcıların %38,5'i Pamukkale'yi ilk kez ziyaret ettiklerini, %17,2'si ikinci kez ziyaret ettiklerini, %23,6'sı üçüncü kez ziyaret ettiklerini, %20,6'sı dört veya daha fazla ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Yönelik Frekans Analizi

		Katılımcı Sayısı (n)	Katılımcıların Yüzdesi
Cinsiyet	Kadın	147	49,7
	Erkek	149	50,3
	TOPLAM	296	100
Yaş	18-25	33	11,1
	26-35	81	27,4
	36-45	87	29,4
	46-55	62	20,9
	56 ve üzeri	33	11,2
	TOPLAM	296	100
Medeni Durum	Evli	168	56,8
	Bekar	128	43,2
	TOPLAM	296	100
Eğitim Durumu	İlköğretim	37	12,5
	Lise	105	35,5
	Önlisans	90	30,4
	Lisans	47	15,9
	Lisansüstü	17	5,7
	TOPLAM	296	100
Meslek	Kamu Sektörü	30	10,1
	Özel Sektör	55	18,6
	Ev Hanımı	32	10,8
	Öğrenci	29	9,8
	Emekli	29	9,8
	Esnaf	52	17,6
	Serbest Meslek	49	16,6
	İşsiz	20	6,8
	TOPLAM	296	100
Aylık Gelir	1603 TL ve altı	45	15,2
	1604-3000 TL	35	11,8
	3001-4500 TL	42	14,2
	4501-6000 TL	77	26,0
	6001 TL ve üzeri	97	32,8
	TOPLAM	296	100
Ziyaret Sayısı	İlk	114	38,5
	İkinci	51	17,2
	Üçüncü	70	23,6
	Dördüncü / daha fazla	61	20,6
	TOPLAM	296	100

Tablo 2’de sürdürülebilir turizm algısı ölçeğinin boyutlarına yönelik faktör analizi ve güvenilirlik analizi sonuçlarına yer verilmektedir. Yapılan faktör analizi neticesinde faktör yükü 0,40’ın altında kalan ve birden fazla faktörden yük alan ifadeler analizden çıkarılarak ölçekteki ifade sayısı 12’ye indirilmiş, ölçeğe ilişkin faktör analizi yinelenmiştir. Daha sonra yapılan analizlere bu ifadeler dahil edilmemiştir (3,4,5,8,10,14,15,16. ifadeler) Verilerin faktör analizine elverişli olup olmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilen Kaiser-Meyer-Olkin örneklem değeri 0,66 iken Barlett’s Sphericity testi anlamlılık göstermektedir ($p=0,000<0,05$).

İ. Birkon

Bu sonuçlar verilerin faktör analizine elverişli olduğunu ifade etmektedir. Analiz sonucuna göre 12 ifade 3 faktör altında toplam varyansın %60,41'ini açıklamaktadır. Söz konusu faktörlerden 4 madde ile ifade edilen “sosyokültürel” faktörünün açıkladığı varyans oranı %24,183, güvenilirlik katsayısı 0,79’dur. 4 madde ile ifade edilen “ekonomik” faktörün açıkladığı varyans oranı %18,292, güvenilirlik katsayısı 0,68’dir. 4 madde ile ifade edilen “çevresel” faktörün ise açıklanan varyansı %17,939, güvenilirlik katsayısı %68’dir.

Tablo 2. Sürdürülebilir Turizm Algısı Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi

Faktörün Adı	Faktör Yüğü	Özdeęeri	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
SOSYOKÜLTÜREL				
Turizm bölgesinde yaşamak yerel halka fayda sağlayacaktır.	0,815	2,902	24,183	0,79
Pamukkale tekrar ziyaret etmeye deęecek bir yerdir.	0,801			
Pamukkale'yi ziyaret etmeyi arkadaşlarıma tavsiye edeceğim.	0,797			
Genel olarak Pamukkale'yi ziyaretimden memnunuz.	0,597			
EKONOMİK				
Pamukkale turizm gelişiminde çevre bölgelerle rekabet halindedir.	0,809	2,195	18,292	0,68
Turistler otel ve motel oda ücretleri için özel vergiler ödemelidirler.	0,726			
Daha kaliteli hizmet için daha fazla ücret ödeyebilirim.	0,661			
Pamukkale doğaya dayalı varlıklarını pazarlamak için daha fazla çaba göstermelidir.	0,650			
ÇEVRESEL				
Pamukkale'nin doğal güzellikleri iyi korunmuştur.	0,858	2,153	17,939	0,68
Pamukkale kırsal atmosferin deneyimlenebileceęi bir yerdir.	0,729			
Küçük köyler ve tarihi binalar/yerler uygun şekilde korunmaktadır.	0,638			
Pamukkale'yi gezmek çevre bilincini arttırmaktadır.	0,553			
AÇIKLANAN VARYANS		60,414		
KAISER-MEYER-OLKİN (KMO)		0,66		
BARTLETT TESTİ		P<0,000		
CRONBACH'S ALPHA		0,62		

Katılımcıların sosyo-demografik değişkenlerinin ölçekler ve faktörler açısından değerlendirilmesine yönelik t testi ve tek yönlü varyans analizi ile Post Hoc testleri gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarında katılımcıların cinsiyetleri ile sürdürülebilir turizm algısı ölçeği ve faktörleri, gönüllü sade yaşam tarzı ölçeği ve faktörleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Katılımcıların medeni durumu ile ölçekler ve faktörler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan t testi sonucunda “gönüllü sade yaşam arzusu” ($t=-2,62$; $p=0,009<p=0,05$) ile medeni durum arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların yaşları ile sürdürülebilir turizm algısı ($F=4,031$; $F=0,003<p=0,05$) ve çevresel faktör ($F=3,050$; $F=0,017<p=0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. 46-55 yaş aralığındaki katılımcıların 26-35 yaş ve 36-45 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek sürdürülebilir turizm algısına ve daha yüksek “çevresel” sürdürülebilir turizm algısına sahip oldukları istatistiki olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumları ile gönüllü sade yaşam tarzı faktörü ($F=3,287$; $F=0,021<p=0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Gruplar arasındaki farklılıkların hangileri olduğunu tespit edebilmek amacıyla uygulanan Post Hoc testine göre lise eğitim düzeyindeki katılımcıların lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek gönüllü sade yaşam tarzını benimsedikleri saptanmıştır. Katılımcıların meslekleri ile çevresel faktör ($F=2,443$; $F=0,019<p=0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kamu çalışanı olan katılımcıların diğer meslek gruplarını icra eden katılımcılara göre daha yüksek “çevresel” sürdürülebilir turizm algısına sahip oldukları saptanmıştır. Katılımcıların aylık gelirleri ile çevresel faktör ($F=2,714$; $F=0,030<p=0,05$), kendi kendine yeterliliği kabul etme faktörü ($F=9,505$; $F=0,000<p=0,05$) ve gönüllü olarak sade bir yaşam arzusu faktörü ($F=5,880$; $F=0,000<p=0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Söz konusu farklılıkların hangi gruplara ait olduğunu ortaya çıkarmak

için yapılan Post Hoc testine göre aylık geliri 1604-3000 TL arasında olan katılımcıların, aylık geliri 6001 TL ve üzeri olan katılımcılardan daha fazla çevresel sürdürülebilir turizm algısına sahip oldukları saptanmıştır. Ayrıca aylık geliri 1603 TL ve altında olanlar ile 6001 TL ve üzeri olanların, aylık geliri 3001-4500 TL ve 4500-6000 TL olan katılımcılardan daha fazla “kendi kendine yeterliliği kabul etme” eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Aylık geliri 1604-3000 TL ve 3001-4500 TL olan katılımcıların ise aylık geliri 6001 TL ve üzeri olan katılımcılardan daha fazla “gönüllü bir sade yaşam arzusu” eğiliminde oldukları istatistiksel olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların ziyaret sayıları ile kendi kendine yeterliliği kabul etme faktörü ($F=4,865$; $F=0,003 < p=0,05$) ve gönüllü olarak sade bir yaşam arzusu faktörü ($F=3,811$; $F=0,011 < p=0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Pamukkale’yi ilk kez ziyaret edenlerin, ikinci veya üçüncü kez ziyaret eden katılımcılardan daha fazla “kendi kendine yeterliliği kabul etme” eğiliminde oldukları; Pamukkale’yi üçüncü kez ziyaret edenlerin ise ilk kez ziyaret edenlerden daha fazla “gönüllü olarak sade bir yaşam arzusu” eğiliminde oldukları saptanmıştır.

Tablo 3’te gönüllü sade yaşam tarzı ölçeğinin boyutlarına yönelik faktör analizi ve güvenilirlik analizi sonuçları bulunmaktadır. Faktör analizi neticesinde faktör yükü 0,40’ın altında olan 22. ifade ve birden fazla faktörden yük alan 18. ifade analizden çıkarılarak ölçekteki ifade sayısı 20’ye indirilmiş, ölçeğe ilişkin faktör analizi tekrarlanmıştır. Sonraki analizlerde bu ifadeler analizin dışında bırakılmıştır. Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilen Kaiser-Meyer-Olkin örneklem değeri 0,82 iken Barlett’s Sphericity testi anlamlılık göstermektedir ($p=0,000 < 0,05$). Söz konusu testler verilerin faktör analizine uygun olduğunu ifade etmektedir. Analiz sonucuna göre 20 ifade 3 faktör altında toplam varyansın %52,579’unu açıklamaktadır. Söz konusu faktörlerden 7 madde ile ifade edilen “alışverişte temkinli tutumlar” faktörünün açıkladığı varyans oranı %21,817 güvenilirlik katsayısı 0,86’dır. 8 madde ile ifade edilen “kendi kendine yeterliliği kabul etme” faktörünün açıkladığı varyans oranı %18,863, güvenilirlik katsayısı 0,78’dir. 5 madde ile ifade edilen “gönüllü sade yaşam arzusu” faktörünün ise açıklanan varyansı %11,900, güvenilirlik katsayısı %67’dir.

Tablo 3. Gönüllü Sade Yaşam Tarzı Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi

Faktörün Adı	Faktör Yükü	Öz Değeri	Açıklanan Varyans	Cronbach’s Alpha
ALIŞVERİŞTE TEMKİNLİ TUTUMLAR				
Sade bir yaşam sürmeye ve çok gerekli olmayan ürünleri almamaya çalışırım.	0,863	4,363	21,817	0,86
Plansız alışveriş yapmam.	0,848			
Alışveriş yaparken, bir ürünün benim için gerçekten gerekli olup olmadığına bakar, ona göre karar veririm.	0,828			
Seyahate çıktığım zamanlar hariç, boş zamanlarımı çok fazla para harcamadan geçiririm.	0,761			
Param olsa bile, plansız alışverişler yapmak ilkelerimle uyumsuz.	0,729			
Maddi zenginliktense, daha çok zihinsel gelişim ve başarıya önem veririm.	0,642			
Eski eşyaları kullanılamaz hale gelene dek kullanmaya devam eden bir insanım.	0,425			
KENDİ KENDİNE YETERLİLİĞİ KABUL ETME				
Gelecekte, mümkün olduğunca kendime yetebileceğim bir yaşam sürmek isterim.	0,820	3,773	18,863	0,78
Mümkün olduğunca kendine yetecek bir yaşam sürmek arzu edilir bir şeydir.	0,799			
Gelecekte beslenme konusunda kendime yetebilmeyi isterim.	0,732			
Satın aldığım ürünleri mümkün olduğunca uzun süreli kullanmaya çalışırım.	0,684			
Rahatlık ve konfor benim için en önemli şeylerdir.	0,521			
Alışveriş yaparken, uzun süre sıkılmaksızın kullanabileceğim ürünleri satın almaya çalışırım.	0,477			
Gösterişli olmaktansa, sade bir hayat sürmeyi tercih ederim.	0,466			
Ucuz ve yeni şeyleri sık aralıklarla satın almaktansa, pahalı olsa dahi, uzun süre kullanabileceğim ürünleri satın almayı tercih ederim.	0,440			

GÖNÜLLÜ SADE YAŞAM ARZUSU				
Rahatlık ve konfor sunan ürünler insanları şımartıyor/bozuyor.	0,709			
Genellikle gelişmiş özellikleri olan, kullanımı zor ürünleri satın almam.	0,658			
Maddi zenginlik benim için çok önemlidir.	0,630			
Az fonksiyonlu, basit ürünleri; karmaşık ve çok fonksiyonlu olanlara tercih ederim.	0,587			
Yeni çıkan bir ürünü, benzer bir ürüne sahip olsam da satın almak isterim.	0,586	2,380	11,900	0,67
AÇIKLANAN VARYANS		52,579		
KAISER-MEYER-OLKİN (KMO)		0,820		
BARTLETT TESTİ		P<0,000		
CRONBACH'S ALPHA		0,75		

Tablo 4'te Sürdürülebilir Turizm Algısı Ölçeği ve Gönüllü Sade Yaşam Tarzları Ölçeğinin ve ölçeklerin faktörlerinin birbirleriyle ilişkisini ifade eden korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Korelasyon analizi bulgularına göre sürdürülebilir turizm algısı ile gönüllü sade yaşam tarzı ($r=0,178$; $p=0,002<0,01$) arasında düşük düzeyde olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Sürdürülebilir Turizm Algısı ile Gönüllü Sade Yaşam Tarzlarına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

		Sürdürülebilir Turizm Algısı	Sosyokültürel	Ekonomik	Çevresel
Gönüllü Sade Yaşam Tarzları	Korelasyon Katsayısı	0,178**	0,040	0,117*	0,149*
	Sig.	0,002	0,497	0,044	0,010
	N	296	296	296	296
Alışverişte Temkinli Tutumlar	Korelasyon Katsayısı	0,030	-0,035	-0,039	0,113
	Sig.	0,613	0,550	0,509	0,052
	N	296	296	296	296
Kendi Kendine Yeterliliği Kabul Etme	Korelasyon Katsayısı	-0,057	0,124*	-0,073	-0,098
	Sig.	0,328	0,033	0,209	0,093
	N	296	296	296	296
Gönüllü Sade Yaşam Arzusu	Korelasyon Katsayısı	0,393**	-0,012	0,368**	0,274**
	Sig.	0,000	0,838	0,000	0,000
	N	296	296	296	296

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı. *Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı.

Katılımcıların gönüllü sade yaşam tarzlarının, çevresel ($r=0,149$; $p=0,010<0,05$) ve ekonomik ($r=0,117$; $p=0,04<0,05$) sürdürülebilir turizm algıları ile arasında düşük seviyede olumlu yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Bunun yanında sosyokültürel faktör ile kendi kendine yeterliliği kabul etme ($r=0,124$; $p=0,033<0,05$) arasında düşük düzeyde olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Son olarak gönüllü olarak sade bir yaşam arzusu ile sürdürülebilir turizm algısı ($r=0,393$; $p=0,000<0,01$), ekonomik ($r=0,368$; $p=0,000<0,01$) ve çevresel ($r=0,274$; $p=0,000<0,01$) faktör arasında orta düzeyde olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın genelinde de belirtildiği üzere sürdürülebilir bir turizm için çevrenin korunması ve sonraki nesillere iyileştirilerek aktarılması çok büyük önem teşkil etmektedir. Özellikle turizmin temel taşlarından birini oluşturan termal kaynaklar çok uzun yıllardır insanların seyahat nedenlerinin başında gelmektedir. Suyun iyileştirici etkisinin keşfi ile birlikte günümüze kadar uzanan termal turizm etkinlikleri sürdürülebilirliği sağlanması gereken

İ. Birkon

önemli bir faaliyettir. Bu nedenle de herkesin bu konuda üzerini düşeni yapması bir zorunluluktur. Dolayısıyla bu çalışma termal turizme katılan bireylerin bu sorumluluklarının ne kadar farkında olduğunun anlaşılması için yapılmıştır. Termal turizm amacıyla seyahat eden bireylerin sürdürülebilir turizm algıları ve gönüllü sade yaşam tarzları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak niyetiyle yapılan çalışmanın sonuçları incelendiğinde, katılımcıların çoğunlukla 36-45 yaş aralığında evli ve lise mezunu oldukları, genellikle 6001 TL ve üzerinde gelire sahip özel sektör çalışanları oldukları ve büyük bölümünün Pamukkale'yi ilk kez ziyaret ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine bakıldığında kadın ve erkek katılımcı oranının neredeyse eşit olduğu görülmektedir.

Araştırmada elde edilen temel sonuç, bireylerin sürdürülebilir turizme yönelik algılarının, gönüllü sade yaşam tarzı benimsemelerinde etkili olduğudur. Bir diğer ifadeyle, bireyler gönüllü sade yaşam tarzını benimseyerek, turizmin sürdürülebilirliğine katkı sağladıklarını düşünmektedirler. Söz konusu etkilerin bireylerin sosyo-demografik durumlarından ve çevreye ilişkin duyarlılık düzeylerinden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Nitekim araştırmaya katılan bireylerden 46 ile 55 yaş aralığında olanların sürdürülebilir turizm algılarının nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak, yaş ilerledikçe çevreye karşı oluşan duyarlılığın artması gösterilebilir.

Araştırmaya ilişkin yapılan analizlerde cinsiyet ile sürdürülebilir turizm algısı ya da gönüllü sade yaşam tarzı arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı yani insanların sürdürülebilir turizm algıları ile gönüllü sade yaşamı tercih etmelerinin tamamen cinsiyetten bağımsız bir karar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, medeni durum hakkında benzer şeyleri söylemek mümkün olmayacaktır. Araştırmada elde edilen sonuca göre kişilerin medeni durumları gönüllü sade yaşam tarzlarında ya da tercihlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bekar katılımcıların evli katılımcılardan daha fazla gönüllü sade yaşam tarzını benimsedikleri görülmektedir.

Katılımcıların eğitim durumları ile sürdürülebilir turizm algıları ve gönüllü sade yaşam tarzları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik yapılan testlerin sonuçları incelendiğinde, bireyin almış olduğu eğitimin sürdürülebilir turizm algısı ve gönüllü sade yaşam tarzı tercihlerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmaya göre lise düzeyinde mezun kişilerin özellikle gönüllü sade yaşam tarzını benimseme eğiliminin lisans veya lisansüstü eğitim almış kişilere oranla daha fazla olduğu belirtilebilmektedir. Bu durum, ankete katılan bireylerden lise mezunu olanların yaşça diğerlerinden büyük olabileceği ve yaşa bağlı olarak gönüllü sade yaşam tarzı eğiliminin artabileceği ihtimalini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte katılımcıların meslekleri ile ilgili bulgular incelendiğinde, bireylerin icra ettikleri mesleklerin sürdürülebilir turizm algıları ve gönüllü sade yaşam tarzı tercihlerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre kamu çalışanları diğer alanlara nazaran gönüllü sade yaşama daha yatkın ve sürdürülebilir turizm konusunda farkındalığı yüksek bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turizm için önemli parametrelerden biri olan gelir ile ilgili veriler analiz edildiğinde sahip olunan gelir ile gönüllü sade yaşam tarzı arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre aylık geliri 4500 TL'ye kadar olan bireylerin daha fazla gönüllü yaşam tarzını benimsediklerini söylemek mümkündür. Ayrıca aylık geliri 3000 TL'ye kadar olan bireylerin sürdürülebilir turizm algılarının nispeten daha yüksek olduğu araştırmanın bir diğer sonucudur. Gelir durumundan bağımsız olarak gönüllü sadeliği yaşamın bir parçası olarak görmenin sürdürülebilir turizm konusundaki algıları olumlu şekilde yönlendirmesine olan katkısı açıkça görülmektedir.

Katılımcıların Pamukkale'yi ziyaret etme sayıları ile gönüllü sade yaşam tarzı eğilimleri arasındaki ilişki incelendiğinde üçüncü kez Pamukkale ziyaretinde bulunanların ilk kez gidenlere oranla daha fazla gönüllü sade yaşam tarzı benimsediklerini söylemek mümkündür. Diğer bir ifadeyle sakin sayılabilecek bir destinasyonu birden fazla kez ziyaret etmek zamanla bireylerin çevreye duyarlılığını arttırmakta ve bu bağlamda daha sade bir yaşam tarzı tercih etmelerinde etkili olabilmektedir.

Tüm bu sonuçlar incelendiğinde sürdürülebilirliğin turizm için oldukça önemli bir kavram olduğu ve çevresel faktörlerin de bahsi geçen sürdürülebilirlikte kilit bir rol oynadığını vurgulamak yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte turizme katılan bireylerin tüketim alışkanlıklarını düzenlemeleri, çevreye karşı sorumluluklarının bilincinde olmaları ve hatta gönüllü, istekli, bilinçli bir şekilde mümkün olan en sade yaşam tarzını benimsemeleri turizmde ve özellikle çevresel anlamda sürdürülebilirliğin sağlanması açısından öncelikler arasında yer almalıdır. Bu noktada bireylerin sürdürülebilir turizm algılarının yükseltilmesi ve gönüllü sade yaşam kavramının daha iyi

anlaşılabilmesi için gerekli eğitimlerin verilmesi, panellerin, konferansların düzenlenmesi, tüm halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca tüm politika yapıcılar, yerel yönetimler, işletme sahipleri başta olmak üzere turizm paydaşlarının karbon salınımı, taşıma kapasitesi vb. kavramları dikkate alarak çevrenin korunmasında etkin rol oynamaları da bir diğer öneri olarak sunulmaktadır. Bireylerin gönüllü sade yaşam konusunda daha da özendirilmesi ve kişilerin tüketim miktarlarının çevreyi koruyacak şekilde sınırlandırılması faydalı olacaktır. Özellikle genç nüfus başta olmak üzere özel ve kamu sektörü çalışanlarına yönelik olarak çevre farkındalığının, gönüllü sade yaşamı tercih etme eğilimlerinin artırılması için projeler üretilmesi de çalışmanın bir önerisi olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte mevcut kaynakların korunması ve verimliliğinin artırılması da sürdürülebilir çevre için son derece önemlidir. Bu nedenle gerek devlet politikalarında gerekse işletmelerin planlamalarında verimliliği arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Unutulmamalıdır ki, çevrenin korunamadığı yerde turizmden bahsetmek mümkün değildir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, F. (2020). Sürdürülebilir Turizm Perspektifinden Alternatif Turizmin Didim Destinasyonu İçin Önemi. *Kafdağı*, 5(1), 66-85.
- Alexander, S. (2012). Degrowth Implies Voluntary Simplicity: Overcoming Barriers to Sustainable Consumption. *Available at SSRN 2009698*.
- Aydın, H. ve Kazancıoğlu, İ. (2017). The Relationship Between Consumption Value and Voluntary Simplicity Lifestyle and Effect on Environmentally Responsible Consumerism. *Eurasian Journal of Business and Management*, 5(3), 35-47.
- Bektaş, F. (2021). *Ankara Kale Bölgesinde Turizme Katılanların Profilinin Sürdürülebilir Turizm Kapsamında İncelenmesi*. Konya: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Boujbel, L. ve D'astous, A. (2012). Voluntary Simplicity and Life Satisfaction: Exploring the Mediating Role of Consumption Desires. *Journal of Consumer Behaviour*(11), 487-494.
- Bramwell, B. ve Lane, B. (1993). Sustainable Tourism: An Evolving Global Approach. *Journal of Sustainable Tourism*, 1(1), 1-5.
- Burgiel, A., Sowa, I. ve Zralek. (2015). Voluntary Simplicity - Sustainable Alternative to Overconsumption. *Polityki Europejskie, Finanse i Marketing*, 18-29.
- Butler, R. W. (1993). Tourism: An Evolutionary Perspective. J. G. Nelson içinde, *Tourism and Sustainable Development: Monitoring, Planning, Managing*. Waterloo: Heritage Resources Centre, University of Waterloo.
- Can Akgül, C. (2014). *Müşterilerin Sürdürülebilir Termal Turizm ve Hizmet Kalitesi Algıları ile Genel Memnuniyet Düzeyi İlişkisi: Gönen Örneği*. Balıkesir: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cengiz, H. ve Torlak, Ö. (2018). Investigating the Demographics and Behavioural Characteristics Associated with Voluntary Simplicity Lifestyles in a Developed and a Developing Country: A Comparison between US and Turkish Simplifiers. *Global Business Review*, 1-13.
- Clarke, J. (1997). A Framework of Approaches to Sustainable Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 5(3), 224-233.
- Craig-Lees, M. ve Hill, C. (2002). Understanding Voluntary Simplifiers. *Psychology & Marketing*, 19(2), 187-210.
- Çağay, A. (2019). *Uluslararası Turizm Pazarlaması Bağlamında Yavaş Şehirlerin Turist Tarafından Algılanan Yavaşlık Düzeyi, Çevre Duyarlılığı ve Gönüllü Sade Yaşam İlişkisi: Seferihisar Örneği*. Ankara: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoğalmış, İ. (2019). *Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizm Algılarının Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi Tutumları Üzerine Etkisi: Ayder Üzerine Bir Araştırma*. Kırklareli: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deng, J. ve Bender, M. Y. (2007, April). Visitors' perceptions of tourism development in West Virginia. In *Proceedings of the 2007 Northeastern Recreation Research Symposium*. GTR-NRS-P-23, 181-188.

- Doğan, O. ve Yağmur, Y. (2017). Yabancı Turistlerin Sürdürülebilir Destinasyon Algıları: Kemer Destinasyonuna Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(2), 487-506.
- Elgin, D. (2013). Voluntary Simplicity - A Path to Sustainable Prosperity. *Social Change Review*, 11(1), 69-84.
- Elgin, D. ve Mitchell, A. (1977). Voluntary Simplicity. *Planning Review*, 5(6), 13-15.
- Ergen, A. (2014). *Maddi Değerler, Gönüllü Sade Yaşam, Biçimi, Çevre Bilgisi: Sürdürülebilir Tüketim Davranışı Açısından Bir Araştırma*. İstanbul: Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Etzioni, A. (1998). Voluntary simplicity: Characterization, Select Psychological Implications, and Societal Consequences. *Journal of Economic Psychology*(19), 619-643.
- Gündüz, H. (2017). Yerel Halkın Gözüyle Turizmde Sürdürülebilirlik: Golf Turizm Örneği. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 18-36.
- Hall, C. M. (2011). Consumerism, Tourism and Voluntary Simplicity: We All have to Consume, But Do We Really have to Travel So Much to be Happy ? *Tourism Recreation Research*, 36(3), 298-303.
- Hillery, M., Nancarrow, B., Griffin, G. ve Syme, G. (2001). Tourist Perception of Environmental Impact. *Annals of Tourism Research*, 28(4), 853-867.
- Hoyer, K. G. (2000). Sustainable Tourism or Sustainable Mobility? The Norwegian Case. *Journal of Sustainable Tourism*, 8(2), 147-160.
- Huneke, M. E. (2005). The Face of the Un-Consumer: An Empirical Examination of the Practice of Voluntary Simplicity in the United States. *Psychology & Marketing*, 22(7), 527-550.
- Hunter, C. J. (1995). On the Need to Re-Conceptualise Sustainable Tourism Development. *Journal of Sustainable Tourism*, 3(3), 155-165.
- IUCN (1980). *World Conservation Strategy*. Gland, Switzerland: International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources.
- Iwata, O. (2006). An Evaluation of Consumerism and Lifestyle as Correlates of a Voluntary Simplicity Lifestyle. *Social Behaviour and Personality*, 34(5), 557-568.
- Iyer, R. ve Muncy, J. A. (2009). Purpose And Object of Anti-Consumption. *Journal of Business Research*(62), 160-168.
- Karahan, G. (2019). *Gastronomi Turizminin Yerel Halk Üzerindeki Algısal ve Sürdürülebilirliği: Giresun İli Örneği*. İstanbul: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Leonard-Barton, D. (1981). Voluntary Simplicity Lifestyles and Energy Conservation. *Journal of Consumer Research*, 8, 243-252.
- Kozak, M. (2018). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayımlama Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Leonard-Barton, D. (1981). Voluntary Simplicity Lifestyles and Energy Conservation. *Journal of Consumer Research*, 8, 243-252.
- Liu, Z. (2003). Sustainable Tourism Development: A Critique. *Journal of Sustainable Tourism*, 11(6), 459-475.
- Matte, J., Fachinelli, A. C., De Toni, D., Milan, G. S. ve Olea, P. M. (2021). Relationship Between Leisure Involvement, Voluntary Simplicity, Leisure Satisfaction, and Experiential Consumption. *Leisure Sciences*, 1-20.
- McDonald, S., Oates, C. J., Young, C. W. ve Hwang, K. (2006). Toward Sustainable Consumption: Researching Voluntary Simplifiers. *Psychology & Marketing*, 23(6), 515-534.
- Ön Esen, F., Yüksel, F. ve Kuluç, B. (2020). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Datça Badem Çiçeği Festivali. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(2), 1206-1221.
- Özgül, E. (2010). Tüketicilerin Değer Yapıları Gönüllü Sade Yaşam Tarzı ve Sürdürülebilir Tüketim Üzerindeki Etkileri. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(2), 117-150.
- Pir, E. Ö. (2019). Yeşil Tüketim ve Gönüllü Sade Tüketim Davranışlarının Tüketici Haklarının Farkındalığı Üzerine Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(4), 1555-1572.
- Postma, A., Cavagnaro, E. ve Spruyt, E. (2017). Sustainable Tourism 2040. *Journal of Tourism Futures*, 3(1), 13-22.

- Saarinen, J. (2006). Traditions of Sustainability in Tourism Studies. *Annals of Tourism Research*, 33(4), 1121-1140.
- Sariahmetoğlu, İ. ve Vatansever Toylan, N. (2020). Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizm Algılarının Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi Tutumları Üzerine Etkisi: Ayder Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(3), 2163-2178.
- Sert, A. N. (2019). Sürdürülebilir Turizm Gelişiminde Turizmin Yerel Halk Tarafından Algılanan Etkilerinin Toplum Katılımının ve Turizm Gelişimine Desteğin Rolü: Beypazarı Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(42), 407-428.
- Sevinç, F. ve Duran, E. (2018). Sürdürülebilir Deniz Turizmi ve Tüketim Paradoksu: Tüketirken Tükenmek, *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 173-196.
- Shama, A. ve Wisenblit, J. (1984). Values of Voluntary Simplicity: Lifestyle and Motivation. *Psychological Report*(55), 231-240.
- Sharpley, R. (2000). Tourism and Sustainable Development: Exploring the Theoretical Divide. *Journal of Sustainable Tourism*, 8(1).
- Shaw, D. ve Newholm, T. (2002). Voluntary Simplicity and Ethics of Consumption. *Psychology & Marketing*, 19(2), 167-185.
- Streimikiene, D., Svagzdiene, B. ve Jasinskas, E. (2021). Sustainable Tourism Development and Competitiveness: The Systematic Literature Review. *Sustainable Development*(29), 259-271.
- Tosun, C. (2002). Host Perceptions of Impacts a Comparative Tourism Study. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 231-253.
- Türkmen, İ. ve Erten, Ş. (2020). Gönüllü Sade Yaşam Tarzının Faydacı ve Hedonik Tüketim Üzerine Etkisi. XIV. *IBANESS İktisat, İşletme ve Yönetim Bilimleri Kongreler Serisi*, 656-662.
- UNEP. (2004). Sustainable tourism development in UNESCO. Vienna, Austria: UNEP.
- UNWTO. (2017). 2017 is the international year of sustainable tourism for development. <https://www.unwto.org/tourism4development2017>. Erişim Tarihi: 28.12.2021.
- UNWTO. (2021). Sustainable Development. <https://www.unwto.org/sustainable-development>. Erişim Tarihi: 28.12.2021.
- Zavestoski, S. (2002). The Social–Psychological Bases of Anticonsumption Attitudes. *Psychology & Marketing*, 19(2), 149-165.
- WCED (1987). Our Common Future. Oxford: Oxford University Press.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).